

DOMOVINA

Izhaja 5., 15. in 25. dan vsakega meseca. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje vsakokrat po 10 kr. od garmond-vrste. Volja za celo leto 2 gl., za pol leta 1 gl., za črt leta 50 kr. Naročnina naj se pošilja: Upravništvo „Domovine“ v Celji

Slovinci in vlada.

Govor poslanca dr. Lavoslava Gregorčiča v 255. seji drž. zbora dne 15. decembra 1893.

Slavna zbornica! Zadnji čas so nas Jugoslovane v javnosti pogosteje imenovali nego preje. Vzrok je ta, da smo izstopili iz kluba konservativcev, ter si ustanovili svoj kljub. Ta korak se je mnogostransko deval pod nič. Predbacivala se je nam prenapetost, politična neprevidnost, da, celo nedržavniško postopanje. Prosil sem torej za besedo, da dokazem nasprotno, da razjasnim, da mi v taki situaciji nismo mogli, niti smeli drugače postopati, ako smo hoteli ostati zvesti svojemu nacionalno-konservativnemu programu, političnim, cerkvenim in narodno-gospodarskim načelom. (Pritrjevanje.) V trenutku, ko smo začeli nov vladni program, z njegovim popolnim preziranjem narodne enakopravnosti (Popolnoma res!), se nam je pokazalo naše stališče. Ostati toraj nismo mogli niti trenotek v koaliciji, v čigar ministerstvu je nemško-liberalna stranka dobila vladno nad celotno državo. (Popolnoma res!) Novo ministerstvo je izključno nemško-liberalno, večina resortov, mej temi najvažnejši, so v odločno nemško-liberalnih rokah. Kakošnega pomena je to za nemške narode, za katoliško cerkev, za srednji, meščanski in kmetijski stan, posebno pa za državne finance, o tem ne pripušča, mislim jaz, zgodovina naše domovine pač nikakoršnega dvoma; to pomeni nadaljevano zatiranje in odpiranje slovanskih rodov (Popolnoma res!), to pomenja nedotakljivost liberalnega šolstva in liberalno-konfesijonelnih zakonov, to pomenja nadaljevano vladno kapitala po manchesterskih načelih in sklepno prav nadaljevano proletarizovanje srednjih stanov, obubožanje ljudstva, nove državne obilgove in povečana vojaška bremena! Gospoda

moja! Mi Jugoslovani ne moremo temu pritrjevati, ne moremo pomagati, tako daseč ne moremo zatajiti svojega političnega prepričanja.

Cenjeni drugi prejšnjega konservativnega kluba so obžalovali našo ločitev; mi tudi obžalujemo — potrebo našega izstopa. Teško se je bilo nam ločiti od mnogoletnih, zvestih in blagih prijateljev, to tembolj, ker to ni njih krivda, ampak skupnega vodnika našega, ki je v začetku brez naše vednosti in končno proti naši volji upropastil grofa Taaffeja ter ustvaril sedanji položaj.

V zadnjem času smo doživeli celo vrsto najraznovrstnejših iznenadenj. V septembru je razglasila vlada izjemno stanje za Prago in okolico, tu so bili Čehi iznenadeni. Dne 10. oktobra bila je prva seja slavne zbornice, pričakujoče, da se bodo razjasnili razlogi izjemnih naredeb, kakor zakon izrečno zahteva. To se ni zgodilo, tu so bili iznenadeni gospodje poslanci. Istega dne je vlada predložila slavni zbornici nov načrt za volilno reformo, tu so bili nemški liberalci ne malo iznenadeni. (Živahnost.) Istega dne je tudi konservativni grof Hohenwart z liberalnim gospodom pl. Plenerjem jednoglasno izjavil, da je njihova najsrčnejša želja, rešiti kmeta, tu so bili iznenadeni gotovo kmetje. (Prav res! Živahnost.) Nekaj dni pozneje so izjavili predsedniki trinožne večine, da se Taaffejev načrt o volilni reformi ne more vzprejeti, tu je bil grof Taaffe iznenaden, da je odstopil.

Dne 23. novembra se je predstavila nova vlada ter prečitala svoj vladni program; tu so bili iznenadeni Slovani. Kmalu na to je sledil jugoslovanski izstop, tu je bil iznenaden grof Hohenwart (Vesela živahnost). Je-li sedaj konec vseh iznenadenj, ne vem, ali vedel bi za ne-

katera iznenadenja, katera bi res koalicio prav zelo ali prav globoko iznenadila, na primer, ako bi se grof Taaffe nena-loma vrnil v palačo na Židovskem trgu. Ne maram dalje zreti bodočnosti v lice, ker je vendar preveč zakrito, kar bi pa rad povedal, je: Največje iznenadenje je to, da ni čelado noseči pl. Plener provzročil padca grofa Taaffeja, nego drugače vedno zvesti Fridolin, kakor so ga imenovali tu v slavni zbornici. Mnogoletni in zmagoslavni vodnik konservativcev in nacionalcev, izveden branitelj konservativnih principov in narodne enakopravnosti, je zadal Taaffejevemu ministerstvu smrtni udarec, ali ne v korist svojo in svoje stranke, ampak v korist svojega mnogoletnega nasprotnika, v korist liberalizma, kojega je sam dolgo pobijal. Konservativni grof Hohenwart se je podal liberalnemu gospodu pl. Plenerju, ter mu držal stremena, da se je zamogel ta gospod zavihetiti v že dolgo zaželjeno državno sedlo. Ta poraz avstrijskega konservativizma, provzročen po vodniku konservativcev, je največje iznenadenje, ki se je moglo zgoditi. Cel pomen te katastrofe se razvidi, ako se pomisli, kaj se je s tem zabranilo in kaj prouzročilo.

Pred vsem se je zabranila Taaffejeva volilna reforma in z njo v zvezi stoječa preosnova naše notranje in morda tudi zunanje politike. Taaffejeva reforma ni bil nikakošen predlog v zadregi, da bi morda z večjo častjo in slavo odstopil, kakor se trdi, ampak dobro premišljen načrt, kateri je odobrila sama krona in to hoče v sedanjih razmerah mnogo pomeniti, ker odstopivša vlada ni bila parlamentarna, nego vlada Nj. Veličanstva cesarja. Jaz toraj trdim, da je Taaffejeva volilna reforma odločena, našo notranjo in morda tudi zunanjo politiko popolnoma predru-

LISTEK.

† Josip Freuensfeld (Radinski).

Slovensko učiteljstvo zadela je te dni silno bridka izguba. Vsled poročila iz zlate Prage izdihnil je dne 23. decembra v tamošnji bolnišnici ponos in dika štajerskih slovenskih učiteljev, pesnik in pisatelj Josip Freuensfeld, svojo plemenito dušo. Star je bil še le 32 let. Že dalje časa bolehal je na želodcu, kar mu je provzročalo mnogo trpljenja! Da bi malo okreval, potoval je v letošnjih glavnih počitnicah na Goriško in v Trst; pa nič boljši, ampak mnogo slabši se je vrnil na svoje mesto v Ljutomer, kjer je kot učitelj deloval. V novembru se je lotil z navadno ljubeznijo svojega posla, pa ni več šlo; moral je prositi za dopust. Zdravniki so mu svetovali, naj gre v Karlove vane na Česko. Šel je in zvedel tam, da ima raka v želodcu in da bi mu le ugodna operacija mogla še podaljšati življenje. Poslali so ga v Prago in dne 21. dec operirali, 25. dec. pa pokopali. Freuensfeld je bil zelo delaven učitelj, zraven pa tudi iskren narodnjak.

Kdor pozna razmere, v katerih živé po južnoštajerski slovenski učitelji, bode rad

priznal, da je treba izvařednega poguma, ako hoče učitelj ostati zvest svojemu narodu.

Pokojni je znal o svojem času mnogokaj povedati o trnjevi poti, po kateri mora hoditi učitelj-narodnjak. To je bilo najbrž tudi krivo, da mu je Parca v najlepši dobi z nevsmiljeno roko pretrgala nit življenja. Porojen je bil Freuensfeld pri Kapeli blizu Radgone l. 1861., kjer je bil oče takrat učitelj. Tuči dedek njegov je učiteljeval v Ljutomerskem in gornjeradgorskem okraju, umrši pri sv. Juriji na Ščavnici. Še zdaj živeči njegov oče uživa pičlo pokojnino v Ormožu. Otroška leta je preživel Josip v Veržeji ob ogrski meji. V prvi svoji mladosti je bil jako živahen, kazaje pri vsaki priliki svojo bistro glavico. Po dovršeni ljudski in meščanski šoli vstopil je v mariborsko učiteljsko, katero je zapustil leta 1880. dokončavši z dobrim vspehom učiteljske študije. Po kratkem zunanem delovanju, je prišel za podučitelja v Ljutomer, kjer je postal leta 1883. stalen podučitelj.

Tukaj je bilo ognjišče njegovega plodonosnega delovanja. Prva mu je bila šola. Sam vesten in do skrajnosti natačen, prizadeval si je te lepe lastnosti vcepiti tudi izročeni mu mladini. Pripravljal se je za vsak predmet posebej — tudi za prvo šolsko leto — predno je stopil pred učence, da bi ne zahteval od učencev preveč in

ne takih reči, katerih učenci vedeti ne morejo. Ves njegov pouk je bil premišljeno in metodično dobro uravnan, vsled tega mu tudi sijajni učni uspehi niso izostajali.

Zunaj šole pa tudi ni držal križem rok. Začel je najpred sam pri sebi. Dobro znajoč, da je učitelju v prvi vrsti potreba temeljitega raznovrstnega znanja, trudil se je od zore do mraka, da popolni to, kar je še pomanjkljivega. V to svrhu prosil je za dopust, da bi mogel na dunajskem pedagogiju popolniti svoje nauke. Prvo-krat je dobil odpust za leto 1888., drugokrat pa za leto 1891. pa le pod pogojem, da mora vsakokrat sam plačati suplenta. Z bornim preostankom od svoje podučiteljske plače, šel je na Dunaj poslušat pedagogiko in zgodovino.

Zraven že omenjenih predmetov se je najbolj pečal z maternim jezikom, kateri mu je bil najmilejši in najdražji. Naš nepozabni Levstik mu je bil uzoren poznavalec slovenskega jezika, pa tudi Levstikov izrek v „Krpanu“ — „Kdor če iti na Dunaj — mora pustiti trebuh zunaj“ — našel je v Freuensfeldu živahen odmev. V čast ljutomerskim narodnim krogom bodi povedano, da so pobirali med seboj vsak mesec ter pošiljali mu na Dunaj precejšnjo podporo, za kar jim je bil Freuensfeld do zadnjega trenutka zelo hvaležen.

gačiti. To se je zabranilo. V prvi vrsti je hotel grof Taaffe popraviti veliko politično krivico. Pri zadnjem ljudskem štetju je bilo 5,716.000 mož čez 24 let starih. Pri zadnjih volitvah v državni zbor je bilo izmed teh zaznamenovanih samo 1,732.075 volilcev v volilnih zapisnikih. Ostanek, to je, 3,984.000, to je 697 od vsakega tisoča, je bil izključen, ni imel volilne pravice, bil je torej politično brez pravice. Zakaj? — Ker so siromašni, tako siromašni, da se ne morejo popeti niti do petgoldinarskih mož.

To pa vladajočih krogov čisto nič ne ovira, tem siromakom nalagati celo težo bramborske dolžnosti, celo težo posrednih davkov. Jedro naše vojske tvorijo brezposestniki. (Tako je!) Nad dve tretjini vseh državnih dohodkov morajo pokriti posredni davki. V očigled takih bremen in dolžnostij zahteva pravica, da se da volilna pravica tudi tem siromakom. (Dobro!) To je nameraval grof Taaffe storiti.

To se je zabranilo, vsaj v zmislu, kakor je menil grof Taaffe. Taaffejeva volilna reforma pa je imela še drug namen, namreč sedanje volilne privilegije sicer dopustiti, vendar jih z razširjenjem glasovne pravice oslabilo do splošne volilne pravice ter na ta način ugonobiti sedanjo premoč nemško-liberalne stranke. Da je to moje mišljenje pravo, dokazuje mi strah, ki se je polastil liberalcev, ter prestrašeni klici po pomoči, ki so se razlegali na vse strani, zlasti pa tje doli do ogerskih liberalcev. Ogrsko časopisje pa se je tudi hitro privadilo nove situacije. Modrovalo je tako. Ako se tam gori uvede splošna volilna pravica, se gotovo ne bo ustavila na Litvi, ampak zmagoslavno prodrla tudi k nam, ter uničila tudi naš ogrski liberalizem; ta misel ni bila brez podlage, ker ogrski liberalizem živi istotako kakor naš samo od volilnih privilegijev. (Prav res!)

Žal, da to ni tako znano, kakor bi moralo biti znano. Celo grof Wurmbrand je v svojem zadnjem govoru proti volilni reformi upal si samo od daleč, kakor v večernem mraku, pokazati nam ogrske volilne razmere.

Stvar pa je taka in sicer po znanem memorandu Rumuncev. Ogrska šteje nad 17 milijonov prebivalcev, od teh je prišlo v volilne zapisnike pri zadnjih državnozbornih volitvah samo 840.000 volilcev. Na Ogrskem je volilni census višji nego pri nas in pri tem še nejednak.

Po ogrskih komitatih znaša census okrog 8 gl. 10 kr., pri nas samo 5 gl., po slovaških, maloruskih, srbskih in rumunskih komitatih pa 72 gl. 80 kr. (Čujte! Čujte!) Dalje pride v ogrskih komitatih na 2000 do 3000 prebivalcev jeden poslanec, v slovaških, rumunskih in drugih komitatih pa šele na 50.000, 60.000 do 100.000. Poleg tega ima na Ogrskem vsak ogrski plemič volilno pravico kjerkoli je, akoravno nima ničesar. Pripetilo se je nekoč, da rumunski župan ni imel volilne pravice, ker njegov census ni znašal 72 gl. 80 kr., njegov svinjski pastir jo

je pa imel, ker je bil ogrski plemič. (Vesela živahnost!)

To sem navedel, da gospoda nekoliko spozna, kako je bilo možno, da sedi v ogrskem zboru 417 Madjarov in da 10 milijonov Nemadjarov nima niti jednega zastopnika. Iz tega se da tudi tolmačiti, kako je možno, da ogrski šovinizem izvršuje take izgrede proti kroni, skupni armadi in proti sveti katoliški cerkvi, kakor se to zdaj godi, ne da bi se oziral na ugovor nemadjarke večine v deželi, ker ji ravno volilni zakon maši usta.

Iz tega hočem zdaj sklepati. Popolnoma je prav in neovrgljivo, da nemški liberalizem, prištevši italijanski in madjarski, ki vlada sedaj v celi monarhiji, narekuje notranjo in zunanjo politiko, opira svojo moč na najslabšo podporo na zemlji, namreč na najčudovitejše in najkrivičnejše privilegije. Propadejo-li ti privilegiji, razpršila bi se vsa liberalna slava in to je hotel grof Taaffe počasi doseči z volilno reformo. Ta volilna reforma bi bila tudi v tej slavni zbornici prodrla z jednostavno večino, ker Poljaki bi si bili v svoji pretkanosti že našli izhod, namreč v tem, da se razširi deželna avtonomija kraljestva Galicije (Prav res!) zato smo tudi mi opazovali, kako so bili že pobiti vodniki nemško-liberalne stranke.

Gospod pl. Plener je že videl bližati se slovensko zavezo in grof Wurmbrand je zrl Avstrijo razkosano v departemente. A glej, tu pride prav nenadoma rešitelj ne morda Sobieski II., kakor je bil tedaj zapisan, ampak v prvi vrsti grof Hohenwart, kakor deus ex machina, ki se je sporazumel z gospodom pl. Plenerjem glede padca grofa Taaffeja. Potem so se pridružili Poljaki in zdaj je seveda bil grof Taaffe, njegovo ministerstvo in volilna reforma na tleh. Pal je baš isti trenotek, ko je najmanje zaslužil. Njegova volilna reforma bi bila baš pripravna, da uniči sedanji židovski liberalizem. (Tako je!) da odstrani nasprotnike katoliške Avstrije in ustanovnike brezverske šole in drugih verskoliberalnih zakonov, da napravi mej narodi mir ter začne pripravljati pot pravi socijalni reformi s tem, da se dovoli pristop v parlament tudi nižjim slojem ljudstva. To se je preprečilo. Ob enem je grof Hohenwart ukrenil najhuje, kar se da misliti za nas, s tem, da je zopet postavil na vladno krmilo nemške liberalce.

Gospoda moja! Ko bi bil zmagalec grofa Taaffeja sam prijel za državno krmilo, ko bi bil on postal predsednik, ali ako bi bil v novi kabinet pozval tudi dva konservativna parlamentarika, kakor so stali Poljaki in Nemci, kar jim ne zamerim, imeli bi se mi Jugoslovani manj spodtikati nad koalicijo. To se pa ravno ni zgodilo. Grof Hohenwart ni postal ministerski predsednik. Zakaj? Tega ne bodem preiskoval. Od konservativne stranke ni prišel noben parlamentnik v kabinet, za Jugoslovane pa se še

celo mislilo ni. Zato smo dobili izrečno nemško-liberalno vlado, ministerstvo Plener, imenovano Windischgraetz (Tako je!), drugo izdanje ministerstva Lasser, imenovano Auersperg. Izgovori nekaterih konservativnih listov ne veljajo tu nič. Grof Falkenhayn je gotovo dobrohoten star gospod (Živahnost.) in gotovo konservativen mož, ali po mojem mnenju je on v tem kabinetu samo konservativen epitheton ornans (Vesela živahnost), ministerski Ulysses nasprotno, grof Schönborn pa se bode nove situacije kmalu tako privadil. (Klici: Da! Da!) kakor znata na primer konservativni „Vaterland“ in konservativni „Grazer Volksblatt“ proslavljati z „Neue Freie Presse“ sedanjo koalicijo ter hvaliti kot nekaj non plus ultra politične modrosti. Ostanek, in ta je glavni, pa je v sedanjem kabinetu odlično nemško-liberalen in gospod pl. Plener njegova duševna glava. Gosp. pl. Plener pa je že sam program, on je liberalno manchesterstvo in bojevnik proti Slavstvu. V dokaz prvega nam je borza in dozdovsko časopisje, za drugo pa novi vladni program.

To je vladalo veselje na borzi! „N. F. Presse“ je pisala: „Imenovanje gospoda pl. Plenerja je bilo znamenje nikdar pričakovanega kurznege povzdiga“. Radostno so razglašali židovski listi, da se bode novi finančni minister skoraj pojavil na borzi z novim državnim izposojilom 30 ali celo 100 milijonov. Zdi se mi, da so to znamenja, da stojimo zopet pred začetkom „narodno-gospodarske povzdige“, kakoršo smo že doživeli ob meščanskem ministerstvu in Lasserjevem imenovanem Auersperg. Polom seveda tudi ne bode izostal. Pri tej priliki moram omeniti, kako zelo obžalujem, da se tako malo ozira na razlaganje kolege Schlesingerja. (Živahnost.) Včera je dokazal do pičice, kakošna nesreča nam pti, ako se sprejme izplačevanje v zlatu. Haec autem initia sunt dolorum.

Program, ki ga je prečitala vlada, je prav Plener-Wurmbrandov. Ljudstvu ni prijazen. Slovanom pa gotovo sovražen. (Izvrstno!) Že iz njegovega kratkega obrisa nameravane volilne reforme se razvidi, da se namerava milijone državljanov, ki sedaj nimajo političnih pravic, združiti v jedno skupino, druge skupine pa pustiti pri življenju. Ali ravno ta sistem skupin se je svoječasnno izmislil in izvedel proti nam Slovanom. (Tako je!)

Nova volilna reforma, ako pride kedaj v življenje, bode taka, da bode prikladna za nemške liberalce (Tako je!), zato se mi Jugoslovani ne moremo pridružiti tej koaliciji, da ne bomo sokrivci tega, kar bode prišlo. Vlada zahteva v svojem programu od svojih zaveznikov, naj puste vsa važnejša politična vprašanja v miru. To domnevanje se lahko usili ravnokar nasičenim (Tako je!), ne pa še stradajočim. Italijani na primer in nemški liberalci so lahko popolnoma zadovoljni, ker imajo koristi od tega, da se njih sedanja politična posest razglasi za nedotakljivo

Dokončavši nauke na Dunaju, napravil je v Mariboru izpit za meščanske šole ter tako pokazal, da trud in denar nista bila zastonj. Vsled posebnega prizadevanja ljutomerskih merodajnih narodnjakov, dobil je potem Freuensfeld izpraznjeno učiteljsko mesto na tamošnji štirirazrednici, kajti nasprotniki so bili zagnali silen krik ter napenjali vse sile, da preprečijo njegovo imenovanje stalnim učiteljem.

Kar se jim ni bilo posrečilo takrat; zgodilo se je leto pozneje. Po prerani smrti blagega in mirnega Horvata, imelo se je popolniti mesto nadučitelja. Najsposobnejši in najvrednejši mož za to bil je brez dvombe Josip Freuensfeld; toda strastni njegovi politični nasprotniki vozili so se na vse strani ter izposlovali, da je bil nadučiteljem imenovan drug mož.

Josip Freuensfeld je bil silno marljiv človek. Kakor bučela nabiral je neutrudno narodno blago, spisoval pravljice in pripovedke ter zložil marsikatero drobno pesmico. Pesmi je priobčeval pod psevdonomi „Radinski, Devojan, I. K. Klemenčič in Svoimir. V Radincih (Radein) izvira imenitna slatina in pol ure dalje je Freuensfeldov rojstni kraj Kapela. Od tod je vzel Freuensfeld svoj psevdonim Radinski. Iz ljubezni do slovenske mladine prijel je mnogokrat za svoje pero ter

spisal marsikatero prpovedko v poduk in razveseljevanje nedolžnih otročičev.

Jako ljubke pripovedke izdal je Josip Freuensfeld pod izmišljenim imenom „Miljenko Devojan“ z naslovom „Mladini“ v trdno vezani knjižici že leta 1885. Tiskal in založil g. Krajec v Novemestu. Na čelu iste knjižice sta priobčeni dve jako lepi pesmici „Materino oko“ in „Mati“. Potem sledijo pripovedi „Hromi Jurij“, „Petričev Blažek“, „Stanko“, „Na sveti večer“, „Sestri“ in „Božidar“. Knjižica šteje 90 strani. Leta 1892. založil je Freuensfeld sam „Venček pravljic in pripovedek“, tiskal Dragotin Hribar v Celju. Tu najdemo razven uvoda te le pravljice in pripovedi: „Povodni mož“, „Solčni kamen“, „Sveti vir“, „Zdravilno jabolko“, „Pogreznjeni grad“, „Živa voda“, „Vile“, „Cvetlica življenja“, „Potočnica“, „Sinica“ in „Morska roža“. Venček šteje 87 strani.

Razun tega je spisal Freuensfeld v zadnjem času vsako leto nekaj za družbo sv. Mohora, svoje pesmi pa je priobčeval v „Ljubljanskem Zvonu“ in v drugih listih. Zelo genljiva — najbrž zadnja njegova pesmica nahaja se v 12. zvezku letošnjega „Ljubljanskega Zvona“ pod naslovom „Uveli list“. Tam se sam primerja z uvelim listom, kateri je veter odtrgal z drevesa ter ga odnesel daleč na tujo zemljo. Srce mu

hrepni po milih domačih krajih. Ni ga varala slutnja, da njegovo telo ne bode počivalo v rodni slovenski zemlji. Josip Freuensfeld je bil značajan in neomahljiv mož. Bal se ni razun Boga nikogar. Zaradi svojega jeklenega poguma in neupogljive odločnosti je bil med vsemi stanoviti daleč okoli na glasu.

Učitelji ljutomerskega okraja izvolili so si ga bili letošnje leto za zastopnika v okrajni šolski svet, toda štajerski deželni šolski svet iste volitve ni potrdil.

Sredotočje vsega njegovega čuvstvovanja bila je ljubezen do materinega jezika. Slovenščino je Freuensfeld postavljal vedno na prvo mesto; večinoma je tudi njegova zasluga, da zdaj narodnjaki v Ljutomeru občujejo med seboj v domačem jeziku, poprej se je govorilo posameznikom na ljubo skoraj vedno v tujščini. „Občevalni jezik mora biti za Slovence slovenski, drugače sploh nehamo biti Slovenci“, bilo je njegovo načelo. Kolikokrat je povdarjal, kako slab zgled dajejo tisti inteligentni Slovenci, kateri rajši govorijo med seboj v tujem, kakor v domačem jeziku. Ljudstvo bode naposled mislilo, da se tudi ti sramujejo materinega jezika ter ga ne smatrajo za enakopravnega z nemškim. Ni čuda, da potem tudi dosluženi vojaki prisedli domu rajše kramljujejo v spakedrani nemščini, kakor v lepo doneči

in da stoje njih prejšnji nasprotniki, ki so zdaj njihovi zavezni prijatelji, njim v bran.

Tem braniteljem se torej pripoveduje, naj puste v miru vsa važnejša politična vprašanja. Usiljuje se jim takorekoč piškav mir; pozabili naj bi za nekaj časa na programe, zahteve in želje volilcev svojih. Taki politični postni zapovedi in taki parlamentarni zaporniki se mi Jugoslavnani ne moremo udati nikdar. (Priznanje.) Zahteva, naj mirujejo večja politična vprašanja, je v prvi vrsti le nemškimi liberalcem na korist. (Poslanec dr. Vašaty: In Poljakom!) Pustimo zdaj Poljake v miru. (Veselost.) Nemški liberalci pridobe na času, in — čas dobljen, vse dobljeno. Ti gospodje so se le sedli v državno sedlo, hočejo se uriti v jahanju, za to pa je treba časa, in ako ga jim koaliranci pusté, bode se videlo, kako bo nemško-liberalna stranka ta čas mnogo previdnejše izkoristila, nego preje, da si utrdi svoje stališče. Kadar bodo liberalci dovolj oboroženi, pokazali se bodo v svoji pravi podobi, in pričeli odkrit boj ne samo proti Nemcem in Slovanom, ampak tudi proti katoliški cerkvi. V tem oziru se ne smemo udati nikakim iluzijam.

Bližajočo se nevihto naznanja v ostalem izgovoren, popolnoma nenavaden molk vladnega programa o najvažnejšem vprašanju naše države, o vprašanju narodne enakopravnosti. O tem niti besedice v vladnem programu! O tem desavouira slovesno sedanja vlada in odkrito celo prestolni govor Nj. Veličanstva cesarja, v katerem z dobrohotnostjo spominja narodne enakopravnosti.

Dne 23. novembra vprašal sem začuden: Zakaj se je to izpustilo? Odgovorilo se mi je sledeče: V začetku je bil jeden odstavek o narodni enakopravnosti v vladnem programu, ta odstavek pa se je na pritisek ministra notranjih del črtal. (Čujte! Čujte!) Možno je, da se bode temu ugovarjalo, zato pripomnim takoj, da sem izvedel to notico po posredovanju odličnega člana češkega veleposestva. Ta odstavek se je toraj črtal ali sploh popolnoma izpustil, in to je prav značilno za celo situacijo, v kakoršni smo zdaj.

Mi Slovani imamo toraj pravico, sklepati in misliti, da ima ta vlada važno vprašanje o narodni enakopravnosti že za rešeno, seveda v smislu gospoda pl. Plenerja in grofa Wurmbanda, znanega predlagalca nemškega državnega jezika. Kakoršna je ta rešitev, o tem sem našel prav interesanten komentar v „Grazer Tagespost“, ter ob jednem pripomnil, da je to list grofa Wurmbanda. (Smeh in ugovarjanje.) Ali vendar je tako! Tu je — in prosim za dovoljenje, da smem prečitati dotično mesto — v številki z dne 29. novembra 1893, tikajoče se izjave Jugoslovanov. (Čita):

„Gospodom Jugoslovanom ni nič do enakopravnosti, ampak do zatiranja Nemcev. (Smeh.) Nobenemu Jugoslovanu, nobenemu avstrijskemu Slovanu v obče se ni treba boriti za jednako-

pravnost (Ugovori in smeh.), ker avstrijsko Slovanstvo jo ima že davno. (Ugovor.) Dovolila se jim je v državnih zakonih in mnogoletna praksa jim je odstopila dozvole, ki daleč presegajo meje pravice. (Smeh.) V kolikor Slovan zahteva, kar mu gre po zakonu in pravici, se ne sme nič več pritoževati. Nemci žrtvujejo mnogo s tem, da dovolijo politiko miru in imajo popolno pravico zahtevati odškodnino za neizrekljivo škodo, katero jim je povzročil nesrečni sistem grofa Taaffeja. Bilo bi samo pravično, ako bi jo dosegli.“

S tem se vendar pravi, da bi mi Slovenci izgubili pod novo vlado še ono malo drobtinic, katere smo si pod grofom Taaffejem pridobili dovolj trudapolno, da ne rečem priberačili.

Daleč smo prišli Jugoslovani pod dosedanjim vodstvom. Tako ne more in ni moglo dalje iti. Dogodki, katere je povzročil naš vodnik, potisnili so nas do l. 1878. nazaj; izročeni smo zopet nam iz principa nasprotnemu nemško-liberalnemu vladarstvu. (Tako je!) Z veliko zaupnostjo smo sledili svojemu voditelju vsaj v začetku in sicer z ozirom na njegove neovrgljive velike zasluge za konservativno in narodno stvar v letih sedemdesetih. Kmalu pa se je ta zaupnost umaknila rastoči nezaupnosti in sedaj je popolnoma izginila. Pokazal se nam je kot narobe Mojzes. (Živahnost.) Pričakovali smo, da nas popelje v obljubljeni deželo enakopravnosti, mesto tega pa nas je vodil 14 let po Taaffejevi puščavi, (Izvrstno!) polni obljub in neglede na izostale spomine. Slednjič je nas pripeljal nazaj v Egipet, to se pravi k nemško-liberalni vladi. Res, da so tam znani lonci mesa, (Živahnost.) ali okrog teh egiptovskih loncev mesa se stiskajo naši narodni nasprotniki, tako, da mi niti blizu ne moremo. (Živahnost.) Prišel je tcej trenutek, ko smo se morali ločiti, in mi smo se poslovili od njega.

Kar je za nas dobrega storil, to priznavam odkritosrčno, da nam boče ostalo v hvaležnem spominu, ali o spremljevanji se sedaj ne da več govoriti.

Z izstopom iz kluba nemških konservativcev se ni nič izpremenil naš narodno-konservativni program, izpremenili smo samo svoje taktično postopanje in ravnanje. Zato ostanemo, kar se tiče konservativnega dela našega programa, še dalje somišljeniki nemških konservativcev in kadar bode treba, tudi njihovi zavezniki, samo v kljubu, v koaliciji ne moremo ostati, ker mislimo, da je taka zveza z liberalizmom škodljiva in pogubonosna za konservativno stvar. Kaj naj si misli katoliško ljudstvo, ako se njegovi poslanci bijejo zunaj pri volitvah z liberalci ra življenje in smrt, tu v parlamentu pa si podajo roke in sklepajo mir.

Katoliško ljudstvo bi se moralo po našem mnenju zmešati, ako bi videlo, kako njihovi zastopniki na jedni stran navdušeno govore na katoliškem shodu, sklepajo najboljše resolucije

slovenščini, misleč, da so tedaj bolj imenitni. Priprost seljak pa potem večkrat višje ceni nemške kakor slovenske šole.

Kako lepo je rajni Freuensfeld govoril svoj materini jezik! Ni pa tudi bilo zborovanja, veselice, zabavnega večera i. t. d., kjer bi on ne bil povzdignil svojega glasu. Govor mu je tekel kakor žubori v senčnatem gaju šumeči potok, gladko in zbrano, jedrnato in preišljeno. Zadel je vsikdar pravo struno in večkrat je poslušalce tako ganil, da so jim solze stopale v oči. „O čem pa je tako lepo govoril“, bode vprašal radovedni bralec?

Različni so bili predmeti njegovim „govorancam“, kakor jih je sam večkrat imenoval. Največkrat mu je silila ljubezen do materinega jezika in rodne slovenske zemlje ter čilega slovenskega ljudstva besedo na jezik; mnogokrat si je izbral za predmet ljubezen do presvitlega našega cesarja in cele habsburške dinastije, ljubezen do Avstrije in njenih — posebno slovanskih — narodov itd. To kar je sam čutil, to je hotel tudi vzbuditi v svojih poslušalcih. Svoje razloge za to ali ono reč je vsakokrat jako dobro utemeljil, tako, da se ni dalo z lehka kaj oporekati. Najzoprnejši so mu bili takozvani „nemškutarji“; to so taki ljudje, kateri so rojeni od slovenskih starišev, pa se iz dobičkarije, častilakomnosti

ali iz kakega drugega sebičnega namena izneverili narodnim tradicijam ter stojé zdaj v prvih bojnih vrstah nasproti našim narodnim težnjam. O takih je večkrat rekel: „To so izdajice in vse izdajice so neznačajniki. Ako takemu človeku ponudiš denar, dobro službo, lepo hišo, storil bo vse, kar od njega zahtevaš, da mu le ne more do živega — policija. Ako je izdal interese domačega ljudstva tujcu, tako bode tudi v kritičnem trenutku izdal državne interese zopet tujcu, ako mu ta zajamé dobiček.“ Takega mnenja je bil pokojni Freuensfeld o nemškutarjih in to mnenje prevladuje gotovo pri vseh značajnih slovenskih narodnjakih. Ljutomerski okraj je izgubil na Freuensfeldu silno delavnega moža, slovensko učiteljstvo pa zelo inteligentnega, izobraženega, vestnega in jeklenoznačajnega tovariša.

Pred operacijo poslovil se je še pismeno od svojih domačinov, proseč jih naj ga ne pozabijo ter ga naj spravijo domu, če bo le količkaj mogoče. Njegovi prijatelji in čestilci so že začeli zbirati denar, da se Freuensfeldovo truplo prepelje v Ljutomer in tamkaj pokoplje. Tudi južnoštajerski slovenski denarni zavodi baje nameravajo podariti znatne vsote v ta namen. Čast — komur čast!

α+γ.

za papeža, cerkev, krščansko vzgojo in šolo, za krščansko socialno reformo, na drugi strani pa povzročijo tu v parlamentu koalicijo ter isto še dalje podpirajo, tako, da liberalizem potegne na se vlado in gospodstvo v državi.

Tako postopanje mora mnogo škodovati konservativni stvari pri ljudstvu, v največjo škodo za katoliško družbo in katoliško cerkev. Svareč vzgled imamo vprav blizu pred seboj.

Ozrimo se tja v Marijino kraljestvo, na Ogersko. Tam stopajo zdaj katoliki na noge, ali prepozno. Tam je liberalizem premagal vsled njihovega molka ter storil jeden korak dalje, da razkristjani družbo s civilnim zakonom. (Prav res!) Jednaka usoda čaka tudi nas, ako ne stopimo pravočasno na noge ter se ohrabrimo. Tega ne pravim jaz, to pravi jeden najizvrstnejših ogerskih škofov, kardinal Schlauch.

Katoliški Jugoslovani nečemo biti krivi take nesreče, zato si odberemo drugo pot, ki je za nas tudi najbolj naravna: jugoslovansko koalicijo, kakoršna je ravnokar dogotovljena. (Priznanje.)

V tem položaji ostanemo, dokler se stvari v koaliciji ne razvijejo, kakor se morajo razviti. Konservativci bodo morali sami hoditi ali voziti se. (Živahnost.) Ako se to zgodi, spoznali bodo tudi Poljaki svojo katoliško nalogo in dolžnost, in po tem se steče ura IV. liberalne avstrijske ère ter nastopi čas družega železnega obroča.

Do tedaj pa bodemo Jugoslovani zvesti svojemu programu in zvesti svojim volilcem toliko odločnejše branili tu njih pravice, zahteve in želje, po najboljši vednosti in vesti, za Boga, cesarja in domovino. (Živahno priznavanje.)

Celjske novice.

(Mir in sprava.) Urednik leposlovnega lista „Dom in Svet“, veleučeni gospod dr. Fr. Lampè v Ljubljani, napisal je v prvi številki svojega lista nekaj modrih besed, ktere očividno zadevajo nesrečno strankarstvo med Slovenci. Te tople in dobrohotne besede, ktere bodejo gotovo vzbudile mnogo pozornosti, tudi vsi štajerski Slovenci z veseljem podpisemo. Osebito pa so nama ugajali sledeči odstavki:

Ločimo, kolikor se dá, osebo in stvar! Ne bodimo nasprotni dobri stvari, če smo nasprotni osebi. Prav tako pa kažimo vedno ljubezen do osebe, če še tako ostro in odločno pobijamo njeno delo in načelo. Seveda treba, da to umeva tudi nasprotnik. Nikar naj nihče ne misli, da ga hoče kak ocenjevalec kar uničiti, če se ne vjema z njegovimi nazori. Slobode nam treba, pravega slobodnega mišljenja, da ne vežemo niti sebe, niti drugih v spono. Z besedo „dušna sloboda“ pa ne izražam nič drugega, kakor potrpežljivost in ravnodušnost, katera dela naš značaj res sloboden.

Ogibajmo se vsigdar vsega, kar bi škodovalo našemu narodu. Včasih si mislim: Koristiti svojemu narodu ne morem mnogo, zato pa vsaj škodovati nečem nikakor. Rajši denimo pero iz roke in idimo na izprehod, kakor da bi pisali strastne članke zoper nasprotnika. Ne vzbujajmo v narodu sovraštva ali razdvojenosti!

Zlasti pa prosim tebe, mila naša mladina, v nemaj se za prave vzore in ne zapravljaj močij s praznimi rečmi! Vsi pravimo: Delajmo za narod! Prav, a treba zato pripravljati in učiti se. Naša mladina dela že s tem za narod naš, da se pridno uči. Ako se sliši in piše po svetu: Slovenski dijaki so nadarjeni, pridni, vzgledni; tedaj je to največja čast za naš narod. Zato bi jaz, ko bi mogel, prosil vsakega dijaka posebej, naj se trudi neumorno, da bode kdaj tudi zmožen koristiti svojemu narodu. Da, dijaštvo ima velik pomen za naš narodni razvoj, bodisi na dobro ali na slabo stran. Bog nam daj, da se mladina ne izneveri onim vzorom, ki morejo jedini biti za nas vodniki in smotri.

Bog daj, da bi se našlo mnogo mož, ki bi s tacimi v pravem Slomškovem duhu govorjenimi besedami v teh hudih časih pomagali pomiriti razburjene strankarske valove.

(Več luči.) Prijatelj naš nam poroča o velikem nedostatku razsvitljave onstran kapucinskega mosta. Občina okolice celjske stekla bi si mnogo zahvale, ko bi dala napraviti na občinski hiši

(Italijani) hočejo napraviti tam v Abesiniji blizu sredine Afrike naselbino, kar jih pa stane veliko truda in bojevanja. Bili so ondi prej večji del od divjakov tepeni; zadnje čase so vendar nekaj zmagali, kar jih je bilo zelo razveselilo, zlasti, ker jim doma za denar tako prede.

(Grško) je v strašnih denarnih zadregah in pride skoro na boben.

(V angleški državni zbornici) se zdaj posvetujejo o pomnožitvi vojnega mornarstva.

(V Braziliji) ni še konca meščanske vojske.

Dopisi.

Iz Štor pri Celju. Najhujši hujskač med poštenimi slovenskimi delavci pri nas v Štorah je neki zidarski „palir“. Delavci nimajo nikdar miru pred njegovim strupenim jezikom.

Poln sovraštva do slovenskega jezika vsiluje pri vsakej priložnosti svoje veleučene misli in nazore o nemščurstvu delavcem. Vedno sanjari o nemški „Bildungi“, o razvitku nemškega jezika in kvasi o zaostalosti Slovencev in njihove kulture. Najraje bi videl naš palir, ki ga je rodila slovenska mati, kakor kaže ime, da bi se kar čez noč spremenilo vse v nemščurstvo in prerokuje, da bo slovenski Štajer čez nekaj let nemški.

Palir ta ni zmogel popolnoma ne slovenskega, ne nemškega jezika niti v pismu niti v govorici, torej je njegova sodba le oslovska.

On žuga delavcem z odpustom, ako ne pristopijo k „šulferajnskemu“ društvu.

Od kod pa je ta palir, bode vprašali? No iz kraja, kjer se še nemška beseda menda slišala ni. — Na Planini tekla mu je zibka, gotovo izdelana iz hrastovega lesa, in njegova mati, ki še besedice nemškega ni umela, „muhala“ ga je baje s hrastovim perjem. Njegov stari oče bil je Poljak. Preselil se je na Slovensko in tržil s soljo, kojo je osel nosil iz kraja v kraj.

Za ženo dobil je slov. deklico, ne zmogel nem. jezika; njegovi otroci, ne razumejo nič nemški, dobro pa slovenski in celo hrvatski, ker je palir nekoliko let bil z družino v Zagrebu. Da je palir najboljši prijatelj teharski „Muktar paši“, ni skorej treba omeniti.

Še nekaj bi omenil. Znano vam je morebiti, gospod urednik, da imamo pri nas „Gesangsverein“. A kdo so pevci? Večina so „Kranjci“, ki delajo v naši tovarni. — Bratje, Slovenci, sram vas bodi, da oskrunjevate svoj mili materni jezik. Mar li nimamo Slovenci tako krasnih in divnih pesnij, koje so — da rečem s ponosom in veseljem, — po celem svetu znane, katere lahko čuješ svirati v bliščecih palačah, kakor tudi peti v najbolj skriti planinski vasici. — S takim ravnanjem rušite sebi in drugim narodno zavest in ponos, tujcem pa ste le v zasmeh. —

Dol pri Hrastniku. Dolgo je trajalo, preden smo izvršili, kar smo se enkrat namenili, da otvorimo posojilnico. Prvi naš namen je bil, ustanoviti jo na Hrastniku, kakor ste že enkrat poročali, pa po temeljitem posvetovanju odločili smo se za Dol. Pravila so se že odposlala v registrovanje c. kr. okrožni sodnji in po novem letu začnemo poslovati, Bog daj, da z dobrim vspehom. Njena firma se glasi: „Posojilnica na Dolu, pošta Hrastnik, registrovana zadruga z neomejeno zavezo“. Od vlog dajala bode 5%, od posojil jemala 6%.

Pri tej priliki veže me prijetna dolžnost izreči tukaj v imenu načelnštva nove posojilnice javno najpristronejšo zahvalo blagemu gospodu Fr. Vršecu, c. kr. notarju v Sevnici, ki je osebno prišel nalašč sem na Dol, legalizirat podpise, ter ni kot pravi narodnjak ničesar zaračunal. Bog vrni.

Odbor posojilnice je sledeči: Načelnik: Č. g. Anton Fischer, župnik; namestnik: Franc Peklari; odborniki: Anton Šebat, Franc Majcen in Alojz Podmenik; računski preglednik: Č. g. Jožef Uličnik; njegov namestnik: Ferd. Roš.

Sv. Tomaž pri Veliki Nedelji. Kakor se sliši in vidi niso padale besede v „Domovini“ „Sekolovci na delo!“ na nerodovitna tla, kajti osnovalo se bode tudi pri nas toliko zaželjeno in potrebno „Slovensko bralno društvo“.

Torej vrli Tomaževčani postavite se na noge, ter podpirajte, kolikor je v vaših močeh

dete, katero se bode rodilo. To dete se vam položi v naročje, gojite ga djansko in gmotno. —

Poglejmo na prijazno mursko polje, katero tako lepo napreduje! Vsaka vasica ima že skoraj „bralno društvo“. Zakaj bi samo mi zaostali!

Zatoraj še jednokrat, na noge Tomaževčani. Pokažimo svetu, da tudi mi hočemo napredovati, da zamoremo nekaj storiti in žrtovati za naš domači kraj in da nam je za njegovo povzdigo in čast. Nobenemu naj ne bode žal za taiste krajcarje, katere bode žrtvoval za svojo korist in korist naroda. —

Toraj na mnogobrojno svidenje pri osnovanju društva. Korački.

Ljutomer in okolica. Vsak pameten gospodar naredil je koncem minolega leta svoj bilančni račun, da vidi je li napredoval ali nazadoval.

Huda in dolga lanska zima vzela je ozimino, vsled pomladanske suše se je pridelalo malo krme, kar je pogubilo ceno pri živini; v jesen neposredno pred trgatvijo oklestila je toča vinograde; redki je toraj v gospodarstvenem oziru napredoval lansko leto.

Kako pa je z narodnim napredkom, tudi tukaj treba bilance. Kakšno je stanje v novem letu, pogledimo kaj se je pridobilo in kaj izgubilo. Začnimo toraj, in sicer pri okolici.

Bralna društva, kojih je v okolici šestero, ustrezajo svojemu namenu, ljudstvo mnogo čita, se tako narodno zaveda in izobrazuje. Leta 1890 in 1891 osnovane, štejejo vsako leto več udov. Gasilna društva, katerih prvo se je ustanovilo l. 1892 na Cvenu so se tekom preteklega leta pomnožila. Petero štejejo jih danes in sicer razun prvega v Križevcih, Ključarovcih, Lokovcih in Stročji vasi; vse oskrbljene z gasilnim orodjem najnovejše sestave. Cvensko si je lani omislilo društveno zastavo, kateri je pri blagoslovljanji dne 25. maja kumovala častita gospa Kukovčeva. Te svečanosti se je korporativno udeležilo četrto imenovanih društev iz sosednih občin. Ponosno so stopale ta dan dolge vrste krepkih mož in fantov pod svitlimi čeladami s spremstvom godbe za svojo zastavo v nemški (?) Ljutomer, kakor da bi hotel sleherni reči: „Mi vstajamo in vas je strah.“ Na zastavo njim je pripela gospodična Robekova s primernim nagovorom v imenu ljutomerskih narodnih gospa in gospodičin dragocen svilen trak s zlatom všitim napisom: „Pomož Bog“, umetno delo rok gospe Ivančičeve. Čast nji! Zatem se je osnovala zveza gasilnih društev v okraju razun ljutomerskega in verženskega, ki se nista vdeležile te slavnosti; o prvem še ne govorimo, zadnje pa je svetu znano, saj se je dovolj pisalo o njem, nikakor se ne more otrestiti starih sramotnih okovov. Bralno društvo tamošnje sicer blagodejno upliva in pričakovati je tudi za Veržej boljše bodočnosti v narodnem oziru. Če pregledamo narodni napredek v okolici v obče, stoji na vrhuncu velika občina Cvenska, prva osnovala je bralno društvo, prva gasilno društvo, in „Cvenski tamburaši“ so bili najprvi na vsem Slovenskem; svojo šolo razširila je letos v trirazrednico in kjer se gre za napredek in izobrazbo nikjer ne šteti z denarjem.

Zdaj pa si oglejmo Ljutomer sam, trg ki se je nekdanj ponašal s prvim slovenskim taborom. Žalosten pogled je na trg danes, kar se narod-

nosti tiče. Neizprosljiva smrt pobrala mu je zadnje leto tri zaslužne nenadomestljive može, namreč: g. Jos. Gomilška, tržana in tajnika okr. posojilnice, g. Jos. Horvat-a nadučitelja in zadnje dni pr. l. še nepozabljivega gospoda Jos. Freuensfelda, učitelja. Prvemu je zasluga, da eden prvih narodnih denarnih zavodov na Štajerskem, naša okr. posojilnica stoji na tako trdni podlagi, od časa ustanovitve bil je temu zavodu duša, tajnik in upravitelj ob enem. Vkljub tej veliki zaslugi bil je pri zadnjem letnem računskem sklepu od enega „naših“ drzno in neopravičeno napaden, kar je dobrega moža hudo bolelo. Neodvisen kakor je bil, delal je ob času volitev in njegova beseda je nekaj zdala.

Drugi, g. Jos. Horvat, nadučitelj, uzoren odgojitelj mladine rodoljub prve vrste, zastopnik učiteljstva v okr. šol. sveti. Kako je narodno petje cvetlo pod njegovim vodstvom, in kje je zdaj tisto lepo petje. Tretji, gosp. J. Freuensfeld, ta izgleden učitelj, nadarjen mlad mož in govornik. Kako je vedel pri zborovanjih bralnih društev in drugih priložnostih vnemati z ubranimi besedami srca poslušalcev k ljubezni do vladarske hiše, k ljubezni do svoje domovine, maternega jezika in svojega zatiranega naroda. Kdo ni čital njegovih pesni iz katerih odseva bridka bol, videti tako teptan in zaničevan svoj rod in njega pravice in gledati, kako drže križem roke taki, ki so poklicani in zmogni braniti ga. Hodil je v odločilnih trenotkih od Poncija do Pilata in opominjal, prigovarjal in svetoval storiti to ali ono zoper tuj naval, često zastoj, radi česa se je grenil in kar mu je slednjič spodkopalo rahlo zdravje. Oni, ki so, in bi morali pripoznati njegove izvanredne zmožnosti pri šolstvu, so mu metali polena pod noge, zlasti ko ga je učiteljstvo iz okraja enoglasno volilo svojim zastopnikom v okr. šol. svet. V narodnem delovanju je kakor učitelj imel vezane roke in vendar so ustanovitve bralnih društev v okolici in Ciril-Metodovega podružnic v Ljutomeru večinoma njegova zasluga. Kako je ljubil on izročeno mu mladino, kako mladina in prebivalstvo njega se ne da popisati. Rad še bi živci zato se je podvrnil nevarni operaciji, ki ga je pogubila. Zdaj počiva 32 let star v bratski zemlji, na Češkem. Hudo se pojavlja zguba teh treh mož. — Britko nas dirne, ko gledamo v bodočnost. Slaba zamena za prošle in oni, ki so se svojim načelom popolnoma izneverili ter škodljivo gledajo, kako se ruši to, kar so nekdanj sami s pomočjo drugih sezidali, nam pač ne daje upanja. Je li to rodoljubje?! — Mnogo se je pisalo zadnje leto o Ljutomeru, po obliki vseh teh poročil svet morda misli, da „naši“ storijo nasproti nemškemu nasilju svojo dolžnost, pa kaj še — odlagajo, pozabijo ali kar tako opuste ukreniti, kar potrebno in o svojem času. Če se pelješ proti Ljutomeru pogled si napise železniških postaj, izven treh za katere so se dotične občine same pobrinile, vse nemško; nova šola ima nemški napis na prvem mestu; na stari nar. šoli se šopiri napis: „Deutsche Volksschule“. Za nakup tega poslopja je neki škoda bilo penez. Slovenskega odvetnika, ki ga tako potrebujemo še ni, in baje radi tega, ker ni primernega stanovanja. Priljubljen in izvrstni gosp. Rakež, zdravnik, pa odhaja.

Priporočba.

Slavnomu p. n. potovalnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel „Hotel Liebold“ v Zagrebu.

Hotel leži v sredi mesta (Gajeva ulica št. 12) in je najbolje opravljen. — Na razpolago ima 30 sob ter izvrstno restavracijo.

Mnogoletne skušnje in dovoljni kapital omogoči me, cenjenim gostom najbolje postreči.

Priporočam se še seosebno milim rojakom za mnogobrojni obisk.

Z velespoštovanjem

Karol Doljan,

hotelier „Liebold“.

(1)